

מנהג בדת

לע"נ הגאון ר' יחזקאל בן ר' יעקב סרנא זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 317 פרשת שופטים תשע"ח

מנחות ז-יג

ומה שלמדו מהדם שבענין בא למעט שירים שבאצבע וכדברי ר"א ששיריים שבאצבע פסולים, ורבי בר רב אדא אמר לרבא שתלמידך אמרו בשם רב עמרם על מה ששנינו שאם היה מזה ונתזה הזאה מידו קודם הזאה טעון כיבוס ואם נתזה אחר שיצאה הזאה מידו אינו טעון כיבוס, ואביי הקשה ממה ששנינו שכשגמר להזות מקנח בגופה של פרה ומשמע רק אם גמר, אמר לו רב עמרם שאם גמר מקנח ידו ואם לא גמר מקנח את אצבעו ואמנם בגמר מקנח בגוף הפרה שהיא לפניו שכתוב ושרף את הפרה לעיניו אך איך יקנח אחר כל הזאה אמר אביי שיקנח בשפת המזרק כמו שקוראים לו כיפורי זהב.

יש להקשות על דברי ר"א שבדם לא קידש לחצאים ששנינו לגבי חביתי כהן גדול שלר' יוחנן אינה קדושה לחצאים ולר"א כמו שהיא קריבה לחצאים כך היא קדושה לחצאים,

דף ח ואם נאמר שלר"א אין קידוש לחצאים בדם נלמד מדם ואין לומר שר"א לא לומד דבר מדבר שהרי ר"א אמר שמנחה שקמצה בהיכל היא כשרה כי מצאנו סילוק בזיכים בהיכל, ויש לומר שהוא לומד מנחה ממנחה אך לא מנחה מדם, אך יש להוכיח שהוא לא לומד גם מנחה ממנחה ששנינו שאם עד שלא פרק את השולחן נפרס הלחם הוא פסול ולא מקטיר עליו את הזיכים ואם נפרס אחר שפרק הלחם פסול אך מקטיר את הזיכים ואמר ר"א שלא רק אם פרק ממש אלא מספיק גם אם הגיע זמנה לפרקה ועוד לא פרק וקשה שזה כמנחה שחסרה בין קודם קמיצה שהיא פסולה אך יש לומר שבמנחה הקומץ שלה אינו מבורר אך בלחם הפנים הקומץ שלו מבורר, אך קשה שזה כשיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה שלא מקטירים עליהם את הקומץ, אך יש לומר שנחלקו בזה ור"א סובר כמו המ"ד ששיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה שמקטירים עליהם את הקומץ.

רב אחא מבאר בטעמו של ר' יוחנן שבחביתי כהן גדול אין קדושה לחצאים שכתוב מנחה מחציתה שיש להביאה ואח"כ לחצותה, ויש להקשות ששנינו שחביתי כהן גדול אינן באות לחצאים אלא מביא עשרון שלם וחוצהו ושנינו שאם היה כתוב מנחה מחצית היינו אומרים שיביא חצי עשרון מביתו שחרית ויקריבנו ואח"כ יבא עוד חצי עשרון ויקריבנו בין הערביים לכן כתוב מחציתה בבוקר שיביא מחצה משלם, ויש לומר שזה רק למצוה ואינו מעכב, ורב גביהה מבי כתיב הקשה הרי נאמר בה חוקה ורב אשי אומר שהפסוק מלמד שיביא שלם מביתו, אך קשה שנחלקו רב ור' יוחנן בהפריש חצי עשרון ודעתו להוסיף שלרב אינו קדוש ולר' יוחנן הוא קדוש, ואם נאמר שבחביתין צריך שלם מדוע לא לומדים מחביתין ואין לומר שלר' יוחנן לא לומדים דבר מדבר שהרי ר' יוחנן אמר שאם שחט שלמים בהיכל הם כשרים שכתוב ושחטו פתח אהל מועד וטפל לא חמור מהעיקר, אלא יש לבאר שזה מועיל לר' יוחנן כי דעתו להוסיף ששנינו על הפסוק מלאים שהם מקדשים כשהם שלמים ואמר ר' יוסי שאינו קדוש כשאין דעתו להוסיף אך אם דעתו להוסיף הראשון הראשון שמכניסו הוא קדוש, ויש לדקדק שאם רב סובר בחביתים כר"א א"כ נלמד משם ואין לומר שלא לומדים דבר מדבר שהרי רב אמר שמנחה קדושה בלי שמן שמצאנו כך בלחם הפנים ומנחה קריבה בלי לבונה שמצאנו במנחת נסכים שקרבה בלי לבונה ומנחה כשרה בלי שמן ולבונה שכן מצאנו במנחת חוטא שקריבה בלי שמן ולבונה, א"כ מוכח שרב סובר בחביתין כר' יוחנן.

רב אומר ששמן ולבונה קדושים כל אחד בלי השני שמצאנו שמן בלוג שמן של מצורע ומצאנו לבונה שבאה בבזיכים, ורב חנינא סובר עמוד ב שאין כל אחת מהם קריבה בלי השני ולר' חנינא מה שמשחו את העשרון במקדש כי הוא ראוי למנחת חוטא והלוג נמשך לשם לוג של מצורע, ושמואל סבר כרב ששנינו שכלי לח מקדשים את הלח ומדות היבש מקדשים את היבש אך כלי לח לא

דף ז יש להקשות שגם בלי קידוש כלי כשיחזיר את הקומץ למקומו נעשה בכך קידוש כלי והוא נפסל, והוכיח מזה ר' יוחנן שכלי שרת מקדשים רק מדעת ומשמע מדבריו שמדעת הם מקדשים, אך קשה שר"ל שאל את ר' יוחנן אם פסולים מקדשים לכתחילה בכלי שרת להקריב ואמר לו ר' יוחנן שהם לא מקדשים, ויש לומר שאינם מקדשים להקריבם אך הם קדשו להפסל, ורב עמרם מבאר שאכן כלי שרת מקדשים שלא מדעת אך מדובר שהחזירם לביסא של המנחה גדושה ולכן אינה מקדשת, אך קשה א"כ איך הוא קמץ משם אלא מדובר שהוא החזיר לביסא שאינה גדושה, אך קשה א"כ כשהוא קמץ הוא יצר גומא וכשהוא מחזיר את הקומץ לשם הוא מתקדש שם, אלא יש לומר שהוא החזיר על דופן הכלי והוא מתנייד לתוך הכלי מעצמו ואינו מתקדש כי זה כהחזירו הקוף, ור' ירמיה הקשה לר' זירא שניתן להעמיד שהוא החזירו לכלי שמונח על הארץ ומזה לא ביארו כך נוכיח שניתן לקמוץ מכלי שעל הארץ, אמר ר' זירא נגעת במה שהסתפק אבימי כשהוא שנה מנחות אצל רב חסדא, אך קשה שמשמע שרב חסדא הוא תלמידו של אבימי שרב חסדא אמר שהוא הוכה שישים הכאות מאבימי על השמועה של הכרזת שום היתומים, ששנינו שאם בא להכריז רצופים יכריז ל' יום ואם מכריז בשני וחמישי יכריז במשך שישים יום, ויש לומר שלאבימי נעקרה מסכת מנחות והוא בא לרב חסדא שיזכרנה לו ומה שהוא לא שלח שרב חסדא יבא אליו שהוא חשב שכן יסתייע הדבר יותר, ור"נ פגש אותו ושאל אותו כיצד קומצים מכלי זה אמר לו וכי קומצים מכלי שעל הקרקע אמר לו שהכהן מגביה אותו, עוד שאל אותו כיצד מקדשים את המנחות אמר לו נותנה בכלי זה שאל אותו וכי מקדשים בכלי שעל הקרקע אמר לו הכהן מגביה אותו, אמר לו א"כ צריך ג' כהנים שנים להגביה את הכלים ואחד לקמוץ אמר לו אכן שהיא יכולה להעשות ב"ג כהנים כתמיד, ור"נ מקשה ששנינו זה הכלל שכל הקומץ ונותן בכלי והמוליך ומקטיר על מנת לאכול דבר שדרכו לאכול ולא כתוב מגביה, ויש לומר שהתנא מונה רק את סדר העבודות ולא את הכהנים, וכששאלו את רב ששת אם ניתן לקמוץ מכלי שעל קרקע הוא אמר ראה מה עושים בהיכל ששנינו שארבעה כהנים נכנסים שנים שבידם שני סדרים ושנים שבידם שני בזיכים ולפניהם מוכנים ארבעה כהנים שנים לקחת את שני הסדרים ושנים לקחת את שני הזיכים עמוד ב ולא כתוב שיש אחד נוסף שמגביה את השולחן שהוא על הקרקע ויש לדחות שכמו שבמנחה נקטו את סדר העבודות כך נקטו בשולחן, אך יש לחלק שבמנחה לא מנו את מנין הכהנים ואילו בשולחן כתבו את מנין הכהנים אלא מוכח שקומצים מכלי שעל הקרקע.

רבא אמר שפשוט לו שקומצים מכלי שעל הקרקע כמו שמצאנו בסילוק בזיכים ומקדשים מנחה בכלי שעל הקרקע כמו שמצאנו בסידור בזיכים, ויש להסתפק בקידוש קומץ האם נלמד ממנחה או מדם, אך קשה שלמדנו שנחלקו רבא ור"נ בחילק קומץ לב' כלים ור"נ אמר שאינו קדוש ורבא אמר שהוא קדוש, ואם יש צד שלומדים מדם א"כ נלמד מדם שאינו קדוש לחצאים, ויש לומר שרבא חזר בו ממה שחלק על ר"נ ובדם למדו מדברי רב תחליפא בן שאול שאם קידש מי חטאת פחות מכדי הזאה בכלי אחד ואח"כ קידש בפחות מכדי הזאה בכלי נוסף לא קידש והסתפקו מה הדין בדם האם זה הלכה בהזאה ולא לומדים מהלכה או שבמי חטאת למדו מוטבל במים וא"כ גם בדם נאמר וטבל בדם, ושנינו שרב זריקא אמר בשם ר"א שגם בדם לא קידש, ורבא הוכיח מבריייתא ששנינו שלומדים מוטבל ולא מספיג ומבדם לומדים שיהיה בו שיעור טבילה ומן הדם מלמד מהדם שבענין וצריך לכתוב בדם שאם היינו לומדים רק מוטבל היינו אומרים שלא צריך שיקבל את כל שיעור הטבילות לכן כתוב בדם, ואם היה כתוב רק בדם היינו אומרים שיכול להספיג לכן כתוב וטבל

מקדשים יבש ומדות היבש לא מקדשים את הלח ושמאל אומר שרק מדות לא מקדשים אך המזרקות של הדם הם מקדשים את היבש כמו שכתוב שניהם מלאים סולת כלולה בשמן למנחה ורב אחא מדפתי הקשה שמנחה היא לחה אמר לו רבינא שזה מקדש את היבש שבה ואם נאמר שלשמאל מנחה מקדשת רק אם כולה כאן א"כ איך שייך יבש שבה הרי היא לחה אלא ודאי שיש קדושה במנחה בלי שמן, ועוד יש לומר שמנחה נחשבת כיבש לעומת הדם.

ר' ירמיה מקשה על דברי ר"א שמנחה שקמצה בהיכל כשרה ששנינו על הפסוק וקמץ משם שזה ממקום שרגלי הזר עומדות וכן בתירא אומר מנין שאם קמץ בשמאל יחזיר שכתוב וקמץ משם ממקום שכבר קמץ יש אומרים שר' ירמיה עצמו תירץ ויש אומרים שר' יעקב אמר לר' ירמיה שבר תחליפא יבאר לך שזה בא להכשיר את כל העזרה שלא נאמר שכמו שעולה היא קדשי קדשים וגם מנחה היא קדש קדשים כמו שעולה נשחטת בצפון כך מנחה תקמץ בצפון ואם נפרוך שעולה היא כליל יש להוכיח מחטאת ואם נפרוך שחטאת מכפרת על חייבי כריתות נוכיח מאשם, אך יש לפרוך שכולם מיני דמים אלא צריך את הפסוק שהרי כתוב והקריבה אל הכהן והגישה אל המזבח וקמץ וכמו שהגשה היא בקרן דרומית מערבית כך קמיצה היא בקרן הזר, קמ"ל שיכול להחזיר להיכן שירצה.

יש להקשות בדעת ר' יוחנן שאם שחט שלמים בהיכל כשרים, ששנינו שלר' יהודה בן בתירא אם עכו"ם הקיפו את העזרה הכהנים יכנסו להיכל ויאכלו שם קדשי קדשים,

דף ט שכתוב בקודש הקדשי תאכלנו ולר' יוחנן לא צריך פסוק לכך אלא זה סברא שטפל אינו חמור מהעיקר, ויש לומר שהסברא הזו שייכת רק בעבודה שאדם עובד במקום רבו אך אכילה שאדם לא אוכל במקום רבו א"כ לולא הפסוק לא נאמר שיכולו לאכול שם.

לר' יוחנן אם בלל את המנחה חוץ לחומת עזרה היא פסולה ולר"ל היא כשרה שכתוב ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה ואח"כ כתוב והביאה אל בני אהרן הכהנים שרק מקמיצה ואילך זה מצות כהונה ויציקה ובלילה כשרים בזר וכמו שלא צריך כהונה לא צריך בפנים ור' יוחנן סובר שכיון שעשייתה בכלי אף שלא צריך כהונה צריך פנים וישנה ברייתא כדברי ר' יוחנן שאם בללה זר היא כשרה ואם בללה חוץ לחומת עזרה פסולה.

לר' יוחנן אם חסרה המנחה קודם קמיצה יביא מביתו וימלאנה שהקמיצה קובעת בקדושתה, ור"ל סובר שלא יביא מביתו למלאותה שרק הכלי קובע בקדושה, ור' יוחנן הקשה לר"ל ששנינו שאם חסר הלוג של מצורע קודם יציקה ימלאנו.

לר' יוחנן אם חסרו השיריים בין קמיצה להקטרה יקטיר את הקומץ עליהם ולר"ל לא יקטיר עליהם את הקומץ ולא נחלקו לדעת ר"א אלא לדעת ר' יהושע ששנינו שאם נטמאו שיריה או נשרפו או אבדו לר"א היא כשרה ולר' יהושע פסולה ור"ל סבר כר' יהושע ור' יוחנן סבר שר' יהושע פסל רק כשלא נשאר כלל אך אם נשאר גם לר' יהושע כשר ששנינו שר' יהושע אומר שאם מכל הזבחים שבתורה נשאר כזית בשר או חלב יזרוק את הדם ואם נשאר רק כחצי זית בשר או חלב לא יזרוק את הדם ובעולה מצטרף חצי זית חלב עם חצי זית בשר כי כולה כליל ובמנחה אף שכולה קיימת לא יזרוק עמוד ב ולכאורה מה שייך זריקה במנחה וביאר רב פפא שהכוונה למנחת נסכים שהיינו אומרים שכיון שהם באים עם הזבח הם כגוף הזבח קמ"ל שלא, ור"ל סובר שבמנחה יש פסוק והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה והקטיר המזבחה והמנחה משמע שיקטיר רק כשכל המנחה נמצאת, ור' יוחנן למד המנחה שהיתה כבר, ור' יוחנן הקשה ממה ששנינו לעיל שאם נפרס הלחם קודם פריקה הלחם פסול ולא יקטיר עליו את הבזיכים ואם נפרס אחר פריקת הלחם הלחם פסול אך יכול להקטיר את הבזיכים ור"א אמר שלא רק כשפרק אלא אפלו אם רק הגיע זמנו לפרקו ור"ל אומר שהברייתא הזו היא כדעת ר"א אמר ר' יוחנן אני מוכיח לך מברייתא ואתה אומר שזה רק ר"א הרי ר"א לא מכשיר רק כשנפרס אלא גם בשרוף ואבוד ור"ל שתק, ולכאורה הוא יכל לענות שבציבור זה שונה כי טומאה הותרה בציבור ונאמר שגם חסרון הותר בציבור, ורב אדא הוכיח מר"ל שחסרון הוא כבעל מום שאין לו התר בציבור, וכשרב פפא

הביא שמועה הזו שאל אותו רב יוסף בר שמעיה וכי ר"ל ור' יוחנן לא חלקו גם במנחת העומר שהיא של ציבור ורב מלכיו אמר שכתוב בברייתא אחת שלומדים מסלתה שאם חסר הסולת כל שהוא היא פסולה ומשמנה לומדים שאם חסר השמן כל שהוא פסול ובברייתא נוספת למדו מהפסוק והנותרת מן המנחה למעט מנחה שחסרה ושחסר קומצה ושלא הקטיר כלום מלבונתה ומדוע צריך שני פסוקים בחסרון, אלא מפסוק אחד לומדים מנחה שחסרה קודם קמיצה ומהפסוק הנוסף לומדים למעט שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה וקשה על ר' יוחנן בשניהם, ויש לומר שפסוק אחד מלמד על מנחה שחסרה קודם קמיצה שיביא מביתו וימלאנה ואם לא לא יקריב, ומהשני לומדים ששיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה שאף שהוא מקטיר עליהם את הקומץ הם נאסרו באכילה, שנחלקו בישיבה לפי הדעה ששיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר קומץ עליהם אם מותר לאכלם לזעירי לומדים מהפסוק הנותרת ולא הנותרת מהנותרת ואסורה באכילה ולר' ינאי לומדים מן המנחה שהיתה כבר ויכול לאכלה.

ר' זירא אומר שפסול קמיצה בשמאל לומדים מהפסוק ויקרב את המנחה וימלא כפו ממנה ומהו הכף וכשהפסוק אומר ולקח הכהן מלוג השמן ויצק על כף הכהן השמאלית דוקא כאן כף היא שמאלית א"כ בכל מקום כף היא ימנית, אך יש לדחות שצריך את הפסוק לגופו ויש לומר שכתוב עוד שמאלית, אך קשה שזה מיעוט אחר מיעוט והוא בא לרבות אלא יש לומר שהתורה כתבה עוד שמאלית ללמד שכאן שמאלית ולא במקום אחר ואין לומר שכמו שכאן שמאלית כך במקום אחר שכתוב ד' פעמים שמאלית שנים בעני ושנים בעשיר, ור' ירמיה מקשה א"כ כשכתוב על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית מדוע כתוב פעמיים,

דף י אמר ר' זירא שמאחד לומדים להכשיר צדדים של הבהן ומאחד לומדים לפסול צידי צדדים, ומה שכתוב על דם האשם ועל מקום דם האשם יש לומר שאם היה כתוב רק על דם האשם היינו אומרים שיתן מהשמן רק אם יש את דם האשם ואם הוא התקנה לא יתן שם קמ"ל שיתן על מקום, ואם היה כתוב על מקום היינו אומרים שיתן רק אם התקנה וכשהדם שם לא יתן כי זה חציצה קמ"ל שיכול לתת על דם האשם, ורבא מקשה שאם כתוב על דם האשם וגם כתוב על מקום דם האשם וכתוב ימני כבהן ידו הימנית וגם ברגלו א"כ מדוע כפלה התורה גם במצורע עשיר וגם בעני, ומבאר רבא שזה בא ללמד גזירה שוה יד יד לקמיצה שהיא בימין ורגל רגל לחליצה שהיא בימין ואזן אזן לרציצה, ומהשמאלית שכתוב בעני אמר רב שישא בר רב אידי שהוא בא לפסול ימין הכהן במצורע שלא נאמר שאם במקום שלא התרבה שמאל התרבה ימין מקום שהתרבה שמאל ודאי יכול לתת בימין קמ"ל שימין פוסל כבהן שמתהר מצורע, ומי שמיעט לעיל מהשמאלית סובר שמה שהתורה כתבה שמאלית ויד ורגל בעני זה כדברי ר' ישמעאל שכל פרשה שנאמרה ונשנית זה בשביל דבר שהתחדש בה.

רבה בר בר חנה אומר בשם ר"ל שבכל מקום שנאמר אצבע וכהונה הכוונה לימין ולכאורה צריך גם אצבע וגם כהונה כמו שכתוב ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ולומדים ממצורע שכתוב וטבל הכהן את אצבעו הימנית, וקשה שבקמיצה כתוב רק כהן ולא אצבע ובכל זאת שנינו שאם קמץ בשמאל פסול אלא אמר רבא שמספיק אצבע או כהונה ואביי מקשה שבהולכת אברים לכבש כתוב כהונה ובכ"ז שנינו שהכהן לוקח את הרגל של ימין בשמאל ובית עורה לחוץ, ויש לומר שאצבע או כהונה פוסל שמאל רק בדבר שמעכב כפרה אך קשה שקבלה היא מעכבת כפרה ובכ"ז שנינו על הפסוק והקריבו בני אהרן הכהנים זו קבלת הדם ושנינו שאם קבל בשמאל פסול ור"ש מכשיר, אך יש לומר שלא קשה לר"ש שאכן הוא סובר שרק אם כתוב אצבע וכהונה יחד נפסל בשמאל, אך קשה ששנינו שר"ש אמר שכל מקום שנאמרה יד הכונה לימין וכן כשנאמר אצבע הכוונה לימין ויש לומר שכשכתוב אצבע זה בימין גם בלי שכתוב כהן אך כשכתוב כהן זה בימין רק אם כתוב אצבע ומה שכתוב כהן הכוונה שהכהן יהיה בכיהונו בבגדי כהונה. עמוד ב אך קשה שבזריקה כתוב רק כהן ובכ"ז שנינו שאם זרק בשמאל פוסל

ור"ש לא חלק, ואביי אומר שר"ש חלק בברייתא ששנינו שאם קבל בשמאל פסול ור"ש מכשיר וכן אם זרק בשמאל פסול ור"ש מכשיר, אך קשה לפ"ז מה שאמר רבא שלומדים יד יד לקמיצה הרי ניתן ללמוד מכהן יש לומר שפסוק אחד נצרך לקומץ ואחד לקדוש הקומץ אך קשה לר"ש לא צריך קידוש קומץ וכן קשה אף למ"ד שלר"ש צריך קידוש קומץ אך כשר בשמאל א"כ מה לומדים מיד יד הרי לקמיצה עצמה אין צורך לר"ש כי הוא למד כדברי רב יהודה בן ר' חייא שר"ש למד מהפסוק קדש קדשים היא כחטאת וכאשם שאם בא לעובדה ביד עובד בימין כחטאת ואם בא לעבדה בכלי עובד בשמאל כאשם, אלא יש לומר שהפסוק נצרך לקומץ של מנחת חוטא שלא נאמר שכיון שר"ש אמר שעדיף שקרבנו לא יהיה מהודר א"כ יהיה כשר גם בשמאל, קמ"ל שפסול בשמאל.

דף יא המשנה פרטה שאם קמץ ועלה בידו צרור או גרגיר מלח או קורט לבונה הוא פסול וצריך לכתוב את כולם שאם היינו שונים צרור היינו אומרים שהוא מעכב בקומץ כי אינו שייך להקרבה אך מלח ששייך להקרבה כשר בקומץ ואם היינו שונים מלח כי הוא לא נקבע עם המנחה מתחילה אך לבונה שנקבעה מתחילה עם המנחה היא לא תפסול בקומץ, קמ"ל שגם היא פוסלת בקומץ.

המשנה אמרה מפני שאמרו שחסר ויתר פסול יש להקשות שמה שאינו סולת יפסול משום חציצה מבאר ר' ירמיה שהמשנה מביאה סברא שפוסלת גם אם נכנסו ליד מהצד שאינם חוצצים.

אביי אמר לרבא כיצד קומצים אמר לו רבא כמו שאנשים רגילים לקמץ ושאל אביי ששנינו על שמות האצבעות זרת שבה מודדים מדת זרת, קמיצה שבה קומצים, אמה למדת האמה אצבע לטבילת הכהן, גודל לבהן מצורע, א"כ משמע שקומצים בקמיצה ולא בזרת אלא שבזרת רק משום את הקמת ומבאר רב זוטרא בר טוביה בשם רב שחופה את שלושת אצבעותיו עד שמגיע לפס ידו ואז הוא קומץ, וכן שנינו על הפסוק מלא קומצו שלא מביאו מבורץ שיבלוט שכתוב בקומצו וא"כ משמע אף בראשי אצבעותיו לכן כתוב מלא קומצו שיחפה את שלושת אצבעותיו על פס ידו וקומץ, ובמחבת ומרחשת מוחק בגודלו מלמעלה ובאצבעו הקטנה מלמטה וזו היא עבודה קשה שבמקדש, ולכאורה רק זו ולא יותר הרי שנינו כך גם על מליקה וחפינה ויש לומר שהקמיצה היא מעבודות הקשות שבמקדש.

רב פפא אומר שפשוט לו שקמיצה היא כמו שקומצים האנשים אך הוא מסתפק באופן שקמץ בראשי אצבעותיו או מהצדדים או מלמעלה למטה, ונשאר בתיקו.

רב פפא אמר שפשוט לו שחפינה היא כמו שחופנים האנשים אך הוא מסתפק כשחפן בראשי אצבעותיו או מהצדדים או שחפן בשתי ידיו וקרבם זו אצל זו, ונשאר בתיקו.

רב פפא מסתפק באופן שהדביק את הקומץ לדופן הכלי האם צריך תוך כלי וזה נחשב תוך כלי או שצריך הנחה בתוכו ואין כאן הנחה בתוכו, ונשאר בתיקו.

מר בר רב אשי מסתפק באופן שהפך את הכלי והדביק את הקומץ בקרקעיתו של הכלי האם צריך הנחה בתוכו ויש כאן הנחה בתוכו או שצריך שיתן כתקנו, ונשאר בתיקו.

משנה כיצד קומץ: פושט את אצבעותיו על פס ידו ואם ריבה משמנה או שחסר משמנה או שחיסר מלבונתה פסול. **גמרא** ר"א אומר שריבה שמנה הכוונה שהפריש לה שני לוגים, אך קשה מדוע הוא לא מבאר שהוא עירב בה שמן של חולין או שמן של חברתה ורב זוטרא בר טוביה אומר שאין לומר שזה לא פוסל שא"כ איך שייך לבאר שמנחת חוטא שנתן בה שמן פסלה הרי זה שמן של חברתה או של חולין שהרי לה אין שמן, ויש לומר שר"א אמר בדרך לא מבעיא שלא רק ששל חולין ושל חברתה פוסל אך אם הפריש לה שני לוגים כיון שכל אחד מהם ראוי לה זה לא יפסול, קמ"ל שזה פוסל, ורבא אומר שהיה קשה לר"א מדוע המשנה אומרת ריבה שמנה ואינה אומרת ריבה לה שמן א"כ משמע שריבה בשמן שלה דהיינו שהפריש לה שני לוגים.

שנו בברייתא שלר' יהודה אם חסר מהלבונה ונשאר בה קורט אחד היא פסולה ואם נשאר בה שני קרטים פסולה ולר"ש גם כשנשאר קורט אחד היא כשרה ופחות מכך היא פסולה **עמוד ב** ויש להקשות ששנינו שקומץ ולבונה שחסר בהם כל שהוא פסול ויש לומר שר"ש יבאר קורט לבונה שחיסר כל שהוא פסול, ועוד

יש לבאר שר"ש דיבר בלבונה שבאה עם המנחה שכשר בנשאר בה קורט ובלבונה הבאה בפני עצמה פסול בחסר בה כל שהוא, ור' יצחק בר יוסף אומר בשם ר' יוחנן שיש בזה ג' שיטות: שלר"מ צריך שיהיה קומץ בתחילה ובסוף ולר' יהודה קומץ בתחילה ושני קרטים בסוף, ולר"ש מספיק קורט אחד בסוף והם נחלקו בפסוק ואת כל הלבונה אשר על המנחה, ר"מ למד שצריך שתשאר כל הלבונה שנקבעה עם המנחה ור' יהודה למד שכל מרבה קורט אחד ואת מרבה קורט נוסף, ור"ש לא דרש את.

ר' יצחק בר יוסף אמר בשם ר' יוחנן שנחלקו רק בלבונה שבאה עם המנחה אך בלבונה הבאה בפני עצמה לכו"ע צריך להשאר קומץ שלם בסוף, שנחלקו רק באשר על המנחה ולא כשבאה בפני עצמה, עוד אמר ר' יצחק בשם ר' יוחנן שנחלקו רק בלבונה שבאה עם המנחה ולא בלבונה שבאה בבזיכים שלכו"ע צריך שני קמצים בתחילה ובסוף, ולכאורה זה פשוט ויש לומר שהחידוש הוא שלא נאמר שכיון שהיא באה עם הלחם זה כבאה עם המנחה, קמ"ל שצריך שני קמצים, אך ר' אמי ור' יצחק נפחא נחלקו בזה האם נחלקו התנאים רק בלבונה שבאה עם המנחה ולא בבאה בפני עצמה או שנחלקו גם בלבונה שבאה בפני עצמה.

המשנה אמרה שחיסר לבונתה כשרה משמע שאם יתר לבונתה היא כשרה אך ישנה ברייתא שגם בלבונה פוסל ביתר, מבאר רמי בר חמא שמדובר כשהפריש לה שני קמצים, עוד אמר רמי בר חמא שאם הפריש שני קמצים ללבונה ואחד מהם אבד קודם קמיצה לא הוקבעו ואם אבד אחר קמיצה הם הוקבעו, עוד אמר רמי בר חמא שאם הפריש ד' קמצים לבזיכים ואבדו מהם שנים קודם סילוק בזיכים לא הוקבעו ואם אבדו אחר סילוק בזיכים הם הוקבעו, ולכאורה קשה מה החידוש יותר בלבונה שבאה בבזיכים, יש לומר שהיינו אומרים שכיון שהקומץ שלה ברור וכשהגיע זמנה לפרקה היא כמפורקת והיינו אומרים שזה נקבע מיד בהגיע זמן, קמ"ל שרק בקמץ זה נקבע לפסול כשיתר ממנה.

משנה מי שקמץ את המנחה על מנת לאכול את שייריה בחוץ או כזית משייריה בחוץ או להקטיר בחוץ או להקטיר קומצה בחוץ או כזית מקומצה בחוץ או להקטיר בחוץ או להקטיר קומצה בחוץ או כזית משייריה למחר או להקטיר קומצה למחר או כזית מקומצה למחר או להקטיר לבונתה למחר,

דף יב זה פיגול וחייבים עליו כרת והכלל הוא שהקומץ או נתן בכלי והמולך והמקטיר לאכול דבר שדרכו לאכול או להקטיר דבר שדרכו להקטיר חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פסול ויש בו כרת ובלבד שיקרב המתיר כמצותו, והיינו שקמץ בשתיקה ונתן בכלי והולך והקטיר חוץ לזמנו, או שקמץ חוץ לזמנו ונתן בכלי והולך והקטיר או שקמץ ונתן בכלי והולך למקומו ונתן בכלי והולך והקטיר חוץ לזמנו או שקמץ חוץ לזמנו ונתן בכלי והולך והקטיר חוץ למקומו או שקמץ ונתן בכלי והולך והקטיר חוץ למקומו בזה לא קרב המתיר כמצותו, וכן מנחת חוטא ומנחת קנאות שקמצם שלא לשמם ונתן בכלי והולך והקטיר חוץ לזמנו או שקמץ חוץ לזמנו ונתן בכלי והולך והקטיר חוץ לשמם או שקמץ ונתן בכלי והולך והקטיר חוץ לשמם בזה לא קרב המתיר כמצותו, אם חשב לאכול כזית בחוץ וכזית למחר או כזית למחר או כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר או כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ פסול ואין בו כרת, ור' יהודה אומר שהכלל הוא שאם מחשבת הזמן קדמה למחשבת מקום זה פיגול וחייבים עליו כרת ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן פסול ואין בו כרת, ולחכמים בזה ובזה פסול ואין בו כרת.

גמרא הסתפקו למ"ד ששייריים שחסרו בין קמיצה להקטרה שמקטיר עליהם את הקומץ ואותם שייריים אסורים באכילה האם מועילה להם הקטרה לקבוע בהם פיגול ויצאו מידי מעילה או לא, ורב הונא אמר שגם לר"ע שזריקה מועילה ליוצא זה דוקא ליוצא שהוא קיים והוא פסול מחמת דבר אחר אך בחסרון שפסולו בגופו לא מועיל לו הקטרה, ורבא מקשה אדרבה שגם לר"א שזריקה לא מועילה ליוצא זה דוקא ליוצא שאינו פסול בפנים אך חסרון שפוסל בפנים ודאי מועילה לו הקטרה, ורבא מוכיח ממה ששנינו שאם קמץ מנחה לאכול משייריה בחוץ או כזית משייריה בחוץ ושנה ר' חייא על כך הקומץ את המנחה

והוא לא שנה או כזית והיינו שחסרו השיריים ונשאר מהם כזית, ואם מתן כלי בהילוך והקטרה לא מועיל למה שחסר **עמוד ב** א"כ גם לגבי לאכול משייריה אין לשנות שנשאר כזית ובכ"ז כתוב בסיפא שיש פיגול א"כ מועילה הקטרה לשיריים שחסרו, ואביי דוחה שזה כדעת ר"א ששנינו שקומץ ולבונה וקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים שהקריב מאחת מהם כזית בחוץ חייב ור"א פוטר עד שיקריב את כולו, וכמו שבהקטרת קומצה הוא לא יכול לשנות או כזית מקומצה בחוץ בשיריים גם אין לשנות או כזית, אך קשה שאם זה כר"א מדוע כתוב להקטיר קומצה הרי יש לשנות קומצה ולבונתה, שהרי ששנינו הקומץ והלבונה שהקריב מאחד מהם בחוץ חייב ור"א פוטר עד שיקריב את שניהם, ויש לומר שמדובר גם בקומץ של מנחת חוטא שאין שם לבונה אך קשה וכי התנא נזקק לכתוב במנחת חוטא ויש לומר שכן וכן אמר רב דימי בשם ר' אלעזר שמדובר במנחת חוטא וכר"א, א"כ חזר בו רבא שלא מועיל הקטרה למה שחסר ששנינו על הפסוק בלחם הפנים קדש קדשים היא שאם נפרסה אחת מהם חלותיה פסולות משמע שביצאה אחת מה שבפנים אינו פסול וזה כר"ע שלא מועילה זריקה ליוצא וכתוב שבנפרסה נפסלו כולם, ואביי מקשה מנין שהדיוק הוא שביצאה כשרות אולי הדיוק הוא שנטמאת אחת כשרות כולם כיון שהציץ מרצה אך ביצאה לא וכר"א שזריקה לא מועילה ליוצא והיה ניתן לכתוב גם יצאה אחת מהם ומה שכתוב נפרסה החידוש הוא שגם בנפרסה שהיא עדיין בפנים בכ"ז לא מועילה לה ההקטרה אך לר"ע שזריקה מועילה ליוצא היא תועיל גם בחסרה.

משנה אם חשב לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר כי אכילה והקטרה לא מצטרפים. **גמרא** משמע שבלאכול ולהקטיר אינו מצטרף אף אם חשב לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול זה יצטרף ומהרישא יש לדייק להפך שלאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר משמע דוקא דבר שדרכו לאכול ולא דבר שאין דרכו לאכול, ואמר ר' ירמיה שזה כדעת ר"א שמחשבה מועילה מאכילת אדם לאכילת מזבח ומאכילת מזבח לאכילת אדם ששנינו שמי שקמץ מנחה לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר ור"א פוסל, ואביי אומר שמשנתניו היא גם לדעת רבנן ולא מדייקים שלאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול אלא הדיוק הוא לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול, אך קשה א"כ מה החידוש הרי זה כבר כתוב לאכול כזית בחוץ וכזית למחר או כזית למחר וכזית בחוץ כחצי זית בחות וכחצי זית למחר כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ פסול ואין בו כרת,

דף יג מדוע המשנה כותבת את זה שאם היא באה לחדש שלאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול שמצטרף הרי זה כבר מדויק ממה שכתוב כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ פסול משמע שכחצי זית למחר וכחצי זית למחר זה פיגול ואם המשנה מחדשת שאכילה והקטרה מצטרפים הרי יודעים את זה מהדיוק ברישא שאם לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול אינו מצטרף לאכול ולהקטיר ודאי אינו מצטרף, ויש לומר שהחידוש הוא בלאכול ולהקטיר שהיינו אומרים שרק בדבר שאין דרכו המחשבה לא פוסלת אך אכילה והקטרה שבכל אחד זה מחשבה כדרכו א"כ זה יצטרף, קמ"ל שאינו מצטרף.

פרק הקומץ

משנה מי שקמץ מנחה כדי לאכול את שייריה או להקטיר את קומצה למחר ר' יוסי מודה בזה שהוא פיגול וחייבים עליו כרת אך אם חשב על מנת להקטיר לבונתה למחר לר' יוסי פסול ואין בו כרת ולחכמים זה פיגול וחייבים עליו כרת והם אמרו לר' יוסי מה ההבדל בין מנחה לזבח אמר ר' יוסי שהזבח בשרו אימוריו ודמו הוא אחד אך לבונה אינה מהמנחה. **גמרא** המשנה מתחילה שר' יוסי מודה בזה בא להוציא שר' יוסי חלק בלבונה והיינו חושבים שטעמו של ר' יוסי הוא כי לא מפגלים בחצי מתיר וא"כ גם ברישא לר' יוסי זה לא פיגול, **עמוד ב** קמ"ל שהוא מודה בקומץ עצמו.

ר"ל מבאר בטעמו של ר' יוסי שמתיר לא מפגל מתיר אחר, ואותו דין יהיה בשני בזיכי לבונה של לחם הפנים, ור"ל מוסיף לגבי לחם הפנים שלא נאמר שר' יוסי חלק רק במנחה שהלבונה אינה ממיין המנחה אך שני בזיכי לבונה ששניהם הם מין אחד מחשבה

תפסול קמ"ל שאין מתיר מפגל מתיר, אך קשה הרי בסיפא ר' יוסי ביאר שזבח בשרו דמו ואימוריו הם אחד אך לבונה היא לא מהמנחה א"כ משמע שבמין אחד יודה ר' יוסי, ויש לבאר שר' יוסי אמר שלבונה אינה בעיכוב מנחה שזה לא כמו הקומץ לגבי השיריים שכל עוד לא קרב הקומץ לא הותרו השיריים באכילה אך הקומץ אינו מעכב את הלבונה ויכול להקטיר קומץ קודם או לבונה קודם, ולחכמים מה שאמרו שמתיר לא מפגל מתיר זה רק בדבר שלא הוקבע בכלי אחד אך לבונה הוקבעה עמם בכלי אחד לכן היא תפגל במנחה.

ר' ינאי אומר שליקוט לבונה פסול בזר ור' ירמיה מבאר שזה כמו הולכה שפסולה בזר למרות שהולכה שלא ברגל היא נחשבת הולכה, ורב מרי מוכיח את זה מהמשנה שכתוב זה הכלל שמי שקמץ ונתן בכלי והמוליך והמקטיר, וקומץ מקביל לשוחט ומוליך ומקטיר זה מקביל לזורק אך מה הוא עושה בנותן בכלי ואין לומר שזה כמו קבלה שהרי קבלה נעשית ממילא ואילו כאן הוא עושה מעשה אלא מכיון שאי אפשר בלי זה זה נקרא עבודה חשובה ולכן זה כקבלה א"כ גם ליקוט לבונה שאי אפשר בלעדיה זה נחשב כהולכה, ויש לדחות שאכן זה דומה לקבלה ואין לחלק שזה מעשה ושם זה ממילא שהרי שניהם זה קדושת כלי ומדוע נחלק אם זה ממילא או שהוא עושה מעשה.

משנה אם שחט שני כבשי עצרת על מנת לאכול מהחלות למחר או שהקטיר שני בזיכים כדי לאכול מאחד הסדרים למחר לר' יוסי החלה והסדר שחשב עליו נעשה פיגול והאחר אינו פיגול ופסול ואין בו כרת, ולחכמים הכל פיגול וחייבים עליו כרת. **גמרא** רב הונא אומר בדעת ר' יוסי שאם פיגל בירך ימין לא התפגל ירך של שמאל וזה נלמד מסברא שמחשבה אינה עדיפה ממעשה הטומאה שאם נטמא אבר אחד לא נטמא הכל או שיש ללמוד מפסוק שכתוב והנפש האוכלת ממנו עוונה תשא ממנו ולא מחבירו, ור"נ מקשה ששנינו שלחכמים אין בו כרת עד שיפגל בשניהם שגם באחת מהם נעשה פיגול אלא זה כר' יוסי וזה מובן רק אם זה נחשב גוף אחד לכן זה מצטרף אך אם הם כשני גופים מדוע יצטרפו.